
S2025/00922 Stärkt pandemiberedskap

SOU 2025:48 Stärkt pandemiberedskap

Anhörigas Riksförbund (AHR) är positiv till utredningen och dess förslag till stärkt pandemiberedskap.

Sammanfattningsvis vill AHR ge några exempel på konsekvenser/risker för målgrupperna anhöriga och deras närstående med särskilda behov. Smittskyddsberedskapen inför kommande pandemier bygger till stor del på att de olika huvudmännen följer aktuell lagstiftning för respektive område och har god kännedom om särskilt sårbara grupper och deras levnadsförhållanden. Under Covid-19 pandemin synliggjordes strukturella brister som i många fall uppstod för att det helt enkelt inte fanns kännedom om gruppernas behov och sårbarhet. Exempelvis äldre föräldrar med vuxna barn med intellektuell funktionsnedsättning där det vuxna barnet har begränsad kontakt eller insatser från det offentliga. I flertalet fall enbart daglig verksamhet där det inte finns någon individuell plan framtagen och således inte finns någon beredskap eller plan för åtgärder om exempelvis föräldern insjuknar eller dör i en pandemisk sjukdom. Liknande situationer är riskgrupper med andra anhöriga som är ensamma i sitt anhörigskap och bär omsorgen om en närstående där ingen annan har insyn i levnadsförhållandena eller har begränsad kontakt och insatser från det offentliga som vid en pandemisk kris "ställer om" sin verksamhet vilket i praktiken innebär att verksamheten stängs utan att kontakten bibehålls med anhöriga eller närstående. Andra exempel på strukturella problem är gränsdragningen mellan egenvård och hemsjukvård som under Covid-19 pandemin gav exempel på att personer med omfattande funktionsnedsättning och behov av assistans då inte fick möjlighet till smittest-material då dessa skulle beställas via 1177 och kräver BankId. Ambulans inte ville hämta då det var oklart om personen var smittad. Ett exempel på då några av de mest sårbara grupperna helt stängts ute att ens få läkarvård.

Anhörigas Riksförbund vill starkt påtala risken för en kraftigt försämrad situation för anhöriga vid nedstängning av verksamheter för de sjuka närstående såsom dagverksamheter, växelvård och avlösning osv. Erfarenheter från Covid-19 pandemin visade att nedstängning av sådana verksamheter ökade både vård- och omsorgsbelastningen och isoleringen för de anhöriga som i flera fall gett en upplevd försämring av den egna psykiska och fysiska hälsan.

Anhörigas Riksförbund vill understryka att man vid proportionalitetsbedömning beaktar ovanstående synpunkter.

Anhörigas Riksförbund Varberg 2025-08-21

Eva Sixt, Förbundsordförande
Martina Takter, Kanslichef